

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 8.6.2023
COM(2023) 304 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ,**

**v níž se identifikují členské státy, kterým hrozí riziko, že nesplní cíle v oblasti přípravy k
opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu do roku 2025, cíl v oblasti
recyklace obalového odpadu do roku 2025 a cíl v oblasti snížení skladování komunálního
odpadu do roku 2035**

{SWD(2023) 175 final} - {SWD(2023) 176 final} - {SWD(2023) 180 final} -
{SWD(2023) 181 final} - {SWD(2023) 182 final} - {SWD(2023) 183 final} -
{SWD(2023) 184 final} - {SWD(2023) 185 final} - {SWD(2023) 186 final} -
{SWD(2023) 187 final} - {SWD(2023) 188 final} - {SWD(2023) 189 final} -
{SWD(2023) 195 final} - {SWD(2023) 196 final} - {SWD(2023) 197 final} -
{SWD(2023) 198 final} - {SWD(2023) 199 final} - {SWD(2023) 200 final}

1. Úvod

Přeměna odpadu na zdroje je základním stavebním kamenem oběhového hospodářství. Správné provádění právních předpisů EU o odpadech zahrnuje uplatňování hierarchie způsobů nakládání s odpady, která upřednostňuje přípravu k opětovnému použití a recyklaci a řadí skládkování jako nejméně preferovanou možnost nakládání s odpady. Cíle EU pro nakládání s komunálním odpadem a obalovými odpady byly stanoveny, aby zajistily, že všechny členské státy budou vyvíjet společné úsilí o postup v hierarchii způsobů nakládání s odpady.

Zlepšení výsledků v oblasti nakládání s odpady urychlí přechod na oběhové hospodářství a přispěje k cílům akčního plánu pro oběhové hospodářství Čistší a konkurenceschopnější Evropa¹ zdvojnásobit míru využití oběhového materiálu v EU, výrazně snížit celkový vznik odpadů a do roku 2030 omezit množství zbytkového komunálního odpadu na polovinu. Kromě toho je řádné nakládání s odpady nezbytné pro předcházení negativním dopadům produkce odpadů na životní prostředí a zdraví a pro dosažení cílů Akčního plánu pro nulové znečištění² v oblasti odpadů a znečištění moří odpadky.

Zvýšení úrovně přípravy k opětovnému použití a recyklace a omezení skládkování je klíčem k dosažení klimatické neutrality, zvýšení bezpečnosti dodávek surovin, úspor energie a snížení závislosti EU na dovozu ze třetích zemí, přičemž se zároveň vytvářejí místní pracovní místa a podporují inovace v oblasti nových technologií pro udržitelné výrobky a nakládání s materiály.

Aby se lépe zohlednila ambice EU přejít na oběhové hospodářství, bylo v roce 2018 přijato několik změn směrnic EU o odpadech včetně ambiciózních cílů pro přípravu k opětovnému použití, recyklaci a skládkování komunálního odpadu a recyklaci obalových odpadů. Komunální odpad představuje přibližně 10 % celkového odpadu vyprodukovaného v EU³, ale vzhledem k jeho rozmanitému složení, velkému množství producentů odpadu a roztržité odpovědnosti se z hlediska nakládání jedná o jeden z nejkomplexnějších toků. Velký podíl komunálního odpadu tvoří obalové odpady, které mají významný potenciál oběhovosti.

V zájmu zajištění lepšího, včasějšího a jednotného plnění těchto ambiciózních cílů a předvídání případných nedostatků v jejich plnění byl v pravidlech EU přijatých v roce 2018 zaveden systém zpráv včasného varování, který má odhalit nedostatky a umožnit přijetí opatření před uplynutím lhůt pro splnění cílů. Podle těchto pravidel má Komise ve spolupráci s Evropskou agenturou pro životní prostředí vypracovávat zprávy o pokroku členských států při dosahování cílů.

Tato celková zpráva posuzuje pravděpodobnost toho, že členské státy splní cíle pro rok 2025 stanovené v čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice 2008/98/ES o odpadech (dále jen „rámcová směrnice o odpadech“)⁴ a čl. 6 odst. 1 písm. f) směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech (dále jen „směrnice o obalech“)⁵. Tyto cíle vyžadují, aby členské státy přijaly opatření k dosažení minimálně:

¹ COM(2020) 98 final.

² COM(2021) 400 final.

³ Eurostat.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=celex%3A31994L0062>

- 55% přípravy k opětovnému použití a recyklaci komunálního odpadu,
- 65% recyklaci veškerých obalových odpadů a
- cíle v oblasti recyklace obalových odpadů pro jednotlivé materiály – 75 % pro papír a lepenku, 70 % pro sklo, 50 % pro hliník, 50 % pro plast a 25 % pro dřevo.

Zpráva rovněž obsahuje předběžné posouzení pravděpodobnosti, že členské státy splní cíl stanovený v čl. 5 odst. 5 směrnice 1999/31/ES o skládkách odpadů (dále jen „směrnice o skládkách“) snížit do roku 2035 skládkování komunálního odpadu⁶ na méně než 10 %. Zpráva shrnuje hlavní zjištění, klíčová doporučení členským státům, kterým hrozí, že nedosáhnou určitých cílů v oblasti odpadů, a příklady osvědčených postupů v oblasti nakládání s odpady, které mají pomoci zlepšit výsledky recyklace odpadů. Doplnují ji pracovní dokumenty útvarů Komise obsahující informace a doporučení pro jednotlivé země, u nichž hrozí, že nesplní cíle v oblasti přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu a veškerých obalových odpadů do roku 2025, které obsahují:

- odhad dosažení cílů jednotlivými členskými státy,
- seznam členských států, u nichž hrozí, že cílů v příslušných termínech nedosáhnou, spolu s příslušnými doporučeními pro ně, a
- příklady osvědčených postupů, které se používají v celé EU a které by mohly sloužit jako vodítko pro dosažení pokroku při plnění cílů.

Práce provedená pro účely této zprávy včasného varování vychází z trvalé podpory a spolupráce mezi Komisí a členskými státy při zlepšování provádění právních předpisů EU o odpadech. V návaznosti na opatření na podporu dodržování předpisů, která byla zahájena v roce 2013⁷, vydala Evropská komise v roce 2018 soubor zpráv o pokroku a problémech při provádění u několika toků odpadů⁸, které zahrnovaly možná opatření na podporu úsilí členských států o zlepšení jejich výsledků v oblasti nakládání s odpady⁹. Kromě toho Evropská komise od roku 2017 pravidelně zveřejňuje přezkum provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí, což je nástroj určený ke zlepšení provádění právních předpisů a politik EU v oblasti životního prostředí v členských státech. Poslední přezkum provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí byl vydán v roce 2022¹⁰.

2. METODIKA

Tato zpráva je výsledkem rozsáhlých konzultací a spolupráce mezi Evropskou komisí, Evropskou agenturou pro životní prostředí, Eurostatem a členskými státy. Posouzení vycházelo z metodiky vypracované Evropskou agenturou pro životní prostředí, která vycházela z údajů o nakládání s odpady, jež členské státy předložily Eurostatu v souladu s požadavky na podávání zpráv podle směrnic o odpadech, a zohlednila stávající a plánované politiky na vnitrostátní úrovni a další relevantní informace. Rovněž zohlednilo přijetí revidovaných vnitrostátních programů předcházení vzniku odpadů, jak požaduje rámcová směrnice o odpadech.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0031>

⁷ [Provádění rámcové směrnice o odpadech \(europa.eu\).](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0031)

⁸ COM(2018) 656 final.

⁹ https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/implementation-waste-framework-directive_en

¹⁰ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en#country-reports

Toto posouzení umožnilo Evropské agentuře pro životní prostředí¹¹ určit členské státy, které pravděpodobně nesplní cíle. Závěry byly dále projednány Evropskou komisí a dotčeným členským státem; to umožnilo shromáždit další informace, které vedly k dokončení zprávy. K informování o iniciativě a shromáždění názorů zúčastněných stran byla použita výzva k předložení informací¹².

Tato zpráva vychází z nejnovějších údajů Eurostatu dostupných v době jejího zpracování. Pro komunální odpad byly použity údaje za referenční rok 2020, zatímco pro obalové odpady byly použity údaje za rok 2019. Pokud jde o obaly, jsou nyní k dispozici novější údaje za rok 2020 a předběžné posouzení jejich významu pro závěry zprávy je uvedeno v oddíle 5.

3. CELKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

Analýza výsledků členských států určila obecné trendy v nakládání s odpady a ukázala pravděpodobnost dosažení cílů v oblasti přípravy odpadu k opětovnému použití a recyklace odpadů do roku 2025.

Většina členských států nedávno provedla nebo právě provádí reformy v oblasti odpadů, které povedou ke zvýšení míry recyklace do roku 2025 a později. Významnou roli při dosahování pokroku sehrálo provádění balíčku týkajícího se odpadů z roku 2018 a doporučení vydaných ve zprávě včasného varování z roku 2018. V některých případech však zpoždění při jejich uplatňování ovlivňuje výsledky recyklace v jednotlivých zemích.

Mezi členskými státy stále existují značné rozdíly v nakládání s odpady. V některých zemích je vzdálenost od cílů velmi značná a bude třeba vynaložit větší úsilí na provedení reformy na místě (např. co se týče zpracování biologického odpadu, tříděného sběru odpadu, kvality údajů atd.). Existují také důkazy, že výsledky ovlivnily vnější faktory, například během pandemie COVID-19 byl v některých členských státech omezen nebo zastaven tříděný sběr odpadu. Existují také náznaky, že nedávný nárůst cen energií negativně ovlivňuje recyklační činnosti.

Celkově podle posouzení provedeného Evropskou agenturou pro životní prostředí¹³ **hrozí, že většina členských států cíle v oblasti přípravy komunálního odpadu k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu pro rok 2025 nesplní.**

Konkrétně s ohledem na cíle 55% přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu a 65% recyklace veškerých obalových odpadů, jichž má být dosaženo do roku 2025:

- **devět členských států je na dobré cestě k dosažení obou cílů** – Belgie, Česko, Dánsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Rakousko a Slovinsko,
- **osmi členským státům hrozí, že nesplní pouze cíl týkající se komunálního odpadu**, avšak nikoli cíl týkající se veškerých obalových odpadů – Estonsku, Finsku, Francii, Irsku, Lotyšsku, Portugalsku, Španělsku a Švédsku,
- **deseti členským státům hrozí, že nesplní jak cíl týkající se komunálního odpadu, tak cíl týkající se veškerých obalových odpadů pro rok 2025** – Bulharsku, Chorvatsku, Kypru, Litvě, Maďarsku, Maltě, Polsku, Rumunsku, Řecku a Slovensku.

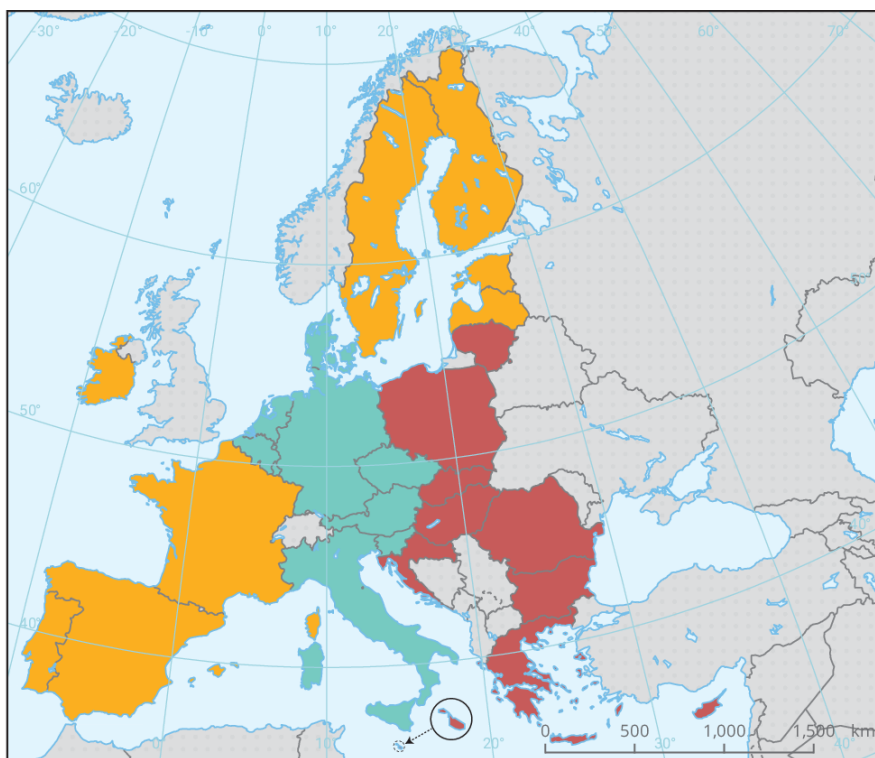
¹¹<https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are>

¹²https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13511-Zprava-o-vcasnem-varovani-ohledne-nakladani-s-odpady_cs

¹³<https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are>

Tato zpráva včasného varování je doplněna pracovními dokumenty útvarů Komise pro členské státy, u nichž existuje riziko, že nesplní alespoň jeden z těchto dvou hlavních cílů (cíl 55% přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu a cíl 65% recyklace veškerých obalových odpadů, jichž má být dosaženo do roku 2025); to odpovídá druhé a třetí skupině členských států uvedeným výše¹⁴. Všechny členské státy, u nichž hrozí nesplnění cíle pro veškeré obalové odpady, jsou rovněž ohroženy nesplněním cíle pro komunální odpad.

Je třeba poznamenat, že dosažení výborných výsledků v oblasti opětovného použití, přípravy k opětovnému použití a recyklace odpadů vyžaduje trvalé úsilí jak v členských státech, u nichž bylo zjištěno riziko nesplnění cílů pro rok 2025, tak v těch, u nichž hodnocení ukázalo, že je pravděpodobné, že jich dosáhnou, i když mají před sebou ještě určitou cestu. Vzhledem k tomu, že zajištění řádného nakládání s odpady v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady často čelí novým výzvám, musí i ty země, které v letech 2019 a 2020 dosáhly míry přípravy k opětovnému použití a míry recyklace vyšších než cíle pro rok 2025, provádět politiky k udržení a dalšímu zlepšení úrovně výsledků, a to i v souvislosti s uplatňováním nových pravidel pro výpočet recyklace. Mělo by se dále usilovat o dosažení specifických cílů recyklace obalů pro určité materiály, zejména pro plastové obaly.

Referenční údaje: ©ESRI

- Členské státy, jimž nehrozí nesplnění ani jednoho cíle
- Členské státy, jimž hrozí nesplnění cíle v oblasti přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu, ale nikoli cíle v oblasti recyklace veškerých obalových odpadů
- Členské státy, jimž hrozí nesplnění obou cílů
- Nezahrnuto

¹⁴ Posouzení rizik nesplnění cílů zohledňuje údaje a informace dostupné do dubna 2022.

Obrázek 1: Vyhlídky členských států EU na splnění cílů v oblasti přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu a obalových odpadů (Zdroj: *Evropská agentura pro životní prostředí*¹⁵)

4. KOMUNÁLNÍ ODPAD

V roce 2020 vyprodukovali Evropané v průměru 521 kg komunálního odpadu na osobu, z čehož 49 % bylo připraveno k opětovnému použití nebo recyklováno, zatímco přibližně 23 % bylo uloženo na skládku¹⁶. Množství vyprodukovaného odpadu se v posledních letech pomalu zvyšuje.

Právní povinnosti týkající se nakládání s komunálním odpadem jsou stanoveny v rámcové směrnici o odpadech. Před splněním 55% cíle přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu¹⁷, kterého má být dosaženo do roku 2025, jsou členské státy do roku 2020 povinny splnit 50% cíl¹⁸. Směrnice obsahuje také dlouhodobější ambiciózní cíle: 60% cíl do roku 2030 a 65% cíl do roku 2035¹⁹, jakož i další požadavky, jako je zavedení tříděného sběru odpadů a přijetí vnitrostátních plánů pro nakládání s odpady a programů předcházení vzniku odpadů.

Na základě posouzení provedeného Evropskou agenturou pro životní prostředí a na základě hloubkového přezkumu výsledků členských států v oblasti recyklace a jejich odpadových politik²⁰ bylo zjištěno, že **18 členským státům hrozí, že nesplní 55% cíl přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu do roku 2025: Bulharsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Španělsko a Švédsko.**

S ohledem na vzdálenost členských států od cíle pro rok 2025 a na jejich specifické problémy a situaci byla stanovena klíčová **doporučení** pro jednotlivé země, jak zlepšit míru přípravy k opětovnému použití a recyklace. Toho bylo dosaženo prostřednictvím procesu, do něhož byly úzce zapojeny vnitrostátní orgány. Pokud vnitrostátní a místní orgány ve spolupráci s odvětvím nakládání s odpady tato navrhovaná opatření rychle zavedou, mohly by tím výrazně urychlit zlepšení výsledků recyklace. V pracovních dokumentech útvarů Komise připojených k této zprávě jsou popsána tato možná opatření pro každý členský stát, u něhož existuje riziko nesplnění. Hlavní společné priority a související výzvy jsou uvedeny v následujícím rámečku.

Lze se důvodně domnívat, že toto posouzení rovněž jasně naznačuje, že pokud nebude vyvinuto další úsilí včetně rychlejšího provádění přijatých politik a reforem, členské státy nebudou schopny splnit cíl v oblasti přípravy k opětovnému použití a recyklace pro rok 2030 ve výši 60 %.

¹⁵ <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are>

¹⁶ Eurostat.

¹⁷ Ustanovení čl. 11 odst. 2 písm. a) směrnice 2008/98/ES.

¹⁸ Členské státy si mohou pro výpočet cíle pro rok 2020 vybrat ze čtyř metod, které umožňují jeho uplatnění na určité toky nebo na veškerý komunální odpad; cíle pro roky 2025, 2030 a 2035 se vztahují na veškerý komunální odpad.

¹⁹ Ustanovení čl. 11 odst. 2 písm. c) až e) směrnice 2008/98/ES.

²⁰ <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are>

Rámeček 1: Komunální odpad

- Většina členských států provedla nebo právě provádí **reformy v oblasti odpadů**, které povedou k **oběhovějšímu přístupu** a zvýšení míry přípravy k opětovnému použití a míry recyklace v letech do roku 2025 a později. V některých případech však zpoždění při jejich uplatňování negativně ovlivňuje jejich výsledky. Výzvy, které představuje **pandemie COVID-19 a energetická krize**, mohou vyžadovat zvláštní opatření, aby se zabránilo opožděnému provádění vnitrostátních reforem v oblasti odpadů.
- **Biologický odpad** je nejdůležitějším tokem odpadu, pro který je třeba přijmout opatření, protože tvoří v průměru 34 % komunálního odpadu. Je třeba se zaměřit na zavedení nebo **rozšíření účinných kapacit pro tříděný sběr odpadu a zpracování biologického odpadu**. Správné nakládání s biologickým odpadem by mohlo umožnit jeho využití jako hnojiva a pomocné půdní látky a pro výrobu bioplynu²¹. Může významně přispět k dosažení **cílů v oblasti klimatu** a může pomoci **dosáhnout cílů EU v oblasti bezpečnosti, pokud jde o energii a kritické suroviny**, tím, že nahradí těžená minerální hnojiva a zároveň zlepší zdraví půdy.
- Vysoké míry zachycení a kvalita tříděného sběru odpadu jsou základními předpoklady přípravy k opětovnému použití a recyklace; toho lze účinněji dosáhnout prostřednictvím **cílů povinného tříděného sběru odpadu na komunální úrovni**. Jejich využití by mělo být založeno na pobídkách a odpovědnosti (například by mohl být zaveden systém finančních odměn a sankcí v závislosti na plnění těchto cílů).
- Je třeba přijmout opatření, která **by domácnosti motivovala** k třídění odpadu, včetně vyšší frekvence sběru pro tříděné toky odpadů než pro směsný odpad.
- Členské státy nevyužívají celé spektrum **ekonomických opatření** ke snížení skládkování a spalování (jako jsou daně ze skládkování a spalování) a k posílení nakládání s odpady spojeného s vyššími stupni hierarchie způsobů nakládání s odpady, jako je příprava k opětovnému použití a recyklace (např. režimy plateb podle množství odpadu a systémy zálohování a zpětného odběru).
- Členské státy musí překlenout investiční mezeru, a to i prostřednictvím účinného využívání fondů EU k rozvoji infrastruktury pro nakládání s odpady, která **podporuje zlepšení prevence, opětovného použití a recyklace**.
- Členské státy by měly přijmout opatření k **předcházení vzniku nerecyklovatelného odpadu**. Některé členské státy své vnitrostátní **programy předcházení vzniku odpadů** dosud nerevidovaly. Revize by měla být dokončena do roku 2023.
- Pro zvýšení účasti občanů na lepším nakládání s odpady jsou nezbytné **osvětové aktivity**. Lze je přizpůsobit různým cílovým skupinám (jako jsou domácnosti, studenti nebo turisté).

²¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/biowaste-in-europe>

5. OBALOVÉ ODPADY

V roce 2020 činil celkový objem obalového odpadu vyprodukovaného v EU přibližně 79,6 milionu tun²². Průměrná celková míra recyklace obalů v EU se od roku 2005 do roku 2016 neustále zvyšovala (67,6 % v roce 2016), zatímco od roku 2016 do roku 2020 byl zaznamenán mírný pokles (64 % v roce 2020)²³. Kromě toho mezi lety 2013 a 2020 množství vyprodukovaného obalového odpadu v EU vzrostlo o 15 %, což naznačuje, že je třeba více pracovat na předcházení vzniku odpadů.

Právní povinnosti týkající se nakládání s obalovými odpady jsou stanoveny ve směrnici o obalech. Patří mezi ně cíl recyklovat 65 % veškerých obalových odpadů, kterého má být dosaženo do roku 2025, a specifické cíle pro papír a lepenku, sklo, hliník, plast a dřevo. Členské státy mohou splnit až 5 % cílů odečtením podílu opětovně použitelných prodejních obalů poprvé uvedených na trh a opakovaně použitých v rámci systému opětovného použití obalů, a pokud jde o dřevěné obaly, plně zohlednit opravy pro opětovné použití. Směrnice rovněž obsahuje dlouhodobější ambiciózní cíle v oblasti recyklace: 70 % do roku 2030 pro veškeré obaly a také specifické cíle pro papír a lepenku, sklo, hliník, plast a dřevo²⁴.

Celkově bylo podle posouzení provedeného Evropskou agenturou pro životní prostředí²⁵ zjištěno, že **deseti členskými státy hrozí, že nesplní cíl 65% recyklace obalových odpadů do roku 2025: Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko.**

Kromě toho se má za to, že několika členskými státy hrozí nesplnění jednoho nebo více cílů pro jednotlivé materiály, přičemž nejkritičtějším materiálem je **plast**:

Plasty	Bulharsko, Dánsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko
Sklo	Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko a Řecko
Hliník	Česko, Chorvatsko, Kypr, Malta, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko
Železné kovy	Dánsko, Chorvatsko, Malta, Portugalsko a Rumunsko
Papír a lepenka	Chorvatsko, Malta, Slovensko a Španělsko
Dřevo	Chorvatsko a Malta

Při posuzování byly zjištěny určité nesrovnalosti v údajích o obalech, které některé členské státy vykázaly, což naznačuje, že množství obalů uvedených na trh může být podhodnoceno. Kromě toho se od členských států požaduje, aby nový výpočet výsledků v oblasti recyklace uplatňovaly od roku 2020, neboť se očekává, že roční vykazování produkce a recyklace

²² Eurostat.

²³ Eurostat.

²⁴ Ustanovení čl. 6 odst. 1 písm. h) a i) směrnice 94/62/ES.

²⁵ <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are>

obalových odpadů povede ke snížení vykazované míry recyklace o několik procentních bodů²⁶. Zároveň v případě, že členské státy přijmou opatření k zajištění rozšíření systémů opětovného použití, budou muset splnit nižší recyklační cíle.

Předběžný přezkum údajů o obalových odpadech za referenční rok 2020 shromážděných Eurostatem ukázal, že posouzení členských států, u nichž hrozí nesplnění cílů, zůstává v platnosti. Celkově lze pozorovat mírné snížení míry recyklace (členské státy však vykazovaly velmi odlišné vzorce, přičemž výsledky některých z nich se zlepšovaly, zatímco u jiných se zhoršovaly). V této fázi navíc ještě není možné změny jednoznačně přiřadit konkrétním příčinám, protože je ovlivňuje několik faktorů, zejména použití nové metody výpočtu výsledků v oblasti recyklace a účinky pandemie COVID-19.

V pracovních dokumentech útvarů připojených k této zprávě jsou uvedena možná opatření, která by mohla být provedena, aby se výrazně snížilo riziko nesplnění cílů v oblasti obalových odpadů. Některé relevantní společné priority uvedené v rámečku 1 výše se týkají i obalů. Konkrétní výzvy a priority v oblasti obalů jsou uvedeny v rámečku 2 níže.

²⁶ Směrnice (EU) 2018/850 a 2018/851 zavedly nová pravidla pro výpočet, podle kterých se recyklace musí měřit v okamžiku, kdy obalové odpady vstupují do recyklačního procesu. Předchozí pravidla, která se promítají do statistik až do roku 2019 a v případě některých členských států až do roku 2020, umožňují vykazovat veškerý odpad z tříděného sběru jako recyklovaný.

Rámeček 2: Obalové odpady

- **Neustálé zlepšování tříděného sběru odpadu** má i nadále zásadní význam pro zlepšení výsledků recyklace. Zlepšení tříděného sběru odpadu lze nejlépe dosáhnout kombinací vysokého podílu obyvatelstva, které využívá vysoce komfortní systémy tříděného sběru, uplatněním systémů zálohování a zpětného odběru, zavedením nádob na tříděný sběr odpadu na veřejných a komerčních místech a zvyšováním informovanosti.
- Většina členských států se snaží splnit cíl týkající se **plastových obalů**. Tento problém lze řešit zlepšením systémů tříděného sběru plastů a zvýšením kapacit na třídění a zpracování plastů.
- Zintenzivnění **úsilí o zavedení systémů opětovného použití obalů** bude přínosem pro životní prostředí a pomůže členským státům splnit cíle EU v oblasti recyklace obalů.
- Členské státy, které dosahují slabších výsledků v oblasti recyklace, často vykazují **nesrovnalosti v údajích o obalech**. To naznačuje, že množství obalů uvedených na trh může být podhodnoceno, což vede k tomu, že statistiky jsou nepřesné a že výrobci nemusí nést plnou rozšířenou odpovědnost za financování sběru, třídění a recyklace odpadu.
- Dopad zlepšení postupů a infrastruktury v oblasti nakládání s odpady může být ve vykazovaných údajích zkreslen **použitím nových pravidel výpočtu** platných od roku 2020. Dopad nových pravidel výpočtu zatím nemůže být plně zhodnocen, ale údaje, které některé členské státy vykazaly pro rok 2020, naznačují účinek poklesu v řádu několika procentních bodů.

6. SKLÁDKOVÁNÍ

Skládkování je nejméně preferovanou možností zpracování odpadů. Směrnice o skládkách²⁷ ukládá členským státům povinnost snížit do roku 2035 skládkování komunálního odpadu na maximálně 10 % a zavádí zákaz skládkovat odpad z tříděného sběru, včetně biologicky rozložitelného odpadu.

Zatímco množství komunálního odpadu ukládaného na skládku v EU jako celku až do roku 2016 trvale klesalo (v období 2013–2016 pokleslo o 18 %²⁸), trend v letech 2017–2020 nebyl lineární a v roce 2020 bude skládkováno přibližně 53,5 milionu tun komunálního odpadu. Průměrná míra skládkování komunálního odpadu v EU navíc v roce 2020 stále činila 23 %. V rámci EU však přetrvávají značné rozdíly: v roce 2020 **osm členských států stále skládkovalo více než 50 % komunální odpadu**, přičemž tři z nich vykazaly míru skládkování **vyšší než 70 %**.

²⁷ Ustanovení čl. 5 odst. 5 písm. a) směrnice (EU) 2018/850.

²⁸ Eurostat.

Celkem třináct členských států je stále daleko od cíle, kterým je dosažení maximálně 10% podílu skládkování komunálního odpadu do roku 2035²⁹: **Bulharsko, Česko, Chorvatsko, Kypr, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko.**

Vzdálenost od cíle si zaslouží další pozornost a vyžaduje zavedení nápravných opatření, i když je zapotřebí více času, aby bylo možné s větší jistotou stanovit riziko nesplnění cílů.

Studie provedená pro Komisi³⁰ rovněž zjistila, že patnáct členských států neplní v plném rozsahu povinnost stanovenou ve směrnici³¹ upravovat odpad před uložením na skládku.

Navzdory výraznému zlepšení od přijetí směrnice o skládkách a uzavření nevyhovujících skládek v celé EU zůstává počet skládek, které **nejsou v souladu s požadavky** rámcové směrnice o odpadech a směrnice o skládkách, znepokojivý. Na konci roku 2021 **bylo v provozu ještě 1995 nelegálních nebo nevyhovujících skládek**, které musely být rekultivovány nebo upraveny podle norem EU³².

7. OSVĚDČENÉ POSTUPY

Členské státy mají společné problémy v oblasti nakládání s odpady, přičemž mnoho řešení již bylo nalezeno a použito. Široké sdílení těchto řešení je považováno za prioritu. Cílem této zprávy je určit několik osvědčených postupů v oblasti nakládání s komunálním odpadem a obalovými odpady z každého členského státu a poskytnout přehled úspěšných iniciativ a opatření, které by mohly být zopakovány v jiných zemích a mohly by členským státům pomoci dosáhnout stanovených cílů.

Shromážděné osvědčené postupy se týkají široké škály témat v oblasti nakládání s odpady, jako je správa, tříděný sběr odpadu, a to i v odlehlých oblastech, partnerství veřejného a soukromého sektoru, opětovné použití odpadu a předcházení vzniku odpadů, zpracování odpadů, komunikace a zvyšování povědomí, zavádění ekonomických nástrojů a účinné systémy rozšířené odpovědnosti výrobců.

8. ZÁVĚRY

Právní předpisy EU v oblasti odpadů vedou k výraznému zlepšení nakládání s odpady a přispívají k dosažení cílů oběhovosti a nulového znečištění EU. Má-li však EU plně využívat environmentální a hospodářské přínosy čistšího a oběhovějšího hospodářství a být konkurenceschopná ve světě stále omezenějších zdrojů, je zásadní plné provádění těchto právních předpisů. Další úsilí je nezbytné také s ohledem na výrazný nárůst obalových odpadů, omezený pokles celkové produkce odpadů (o 4 % mezi lety 2010 a 2020)

²⁹ <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are>

³⁰ Milieu (2017), „Study to assess the implementation by the EU Member States of certain provisions of Directive 1999/31/EC on the landfill of waste“ (Studie k posouzení provádění některých ustanovení směrnice 1999/31/ES o skládkách členskými státy EU).

³¹ Ustanovení čl. 6 písm. a) směrnice o skládkách.

³² Tento údaj vychází z počtu nelegálních nebo nevyhovujících skládek, které jsou předmětem probíhajících řízení o porušení předpisů.

a znečištění moří plastovými odpadky a relativně stabilní trend u zbytkového komunálního odpadu, což ohrožuje dosažení cílů nulového znečištění do roku 2030³³.

Zprávy včasného varování vypracované Komisí, které se týkají odpadů a dalších opatření na podporu dodržování předpisů, poukazují na neustálý pokrok v členských státech, i když na různých úrovních výsledků. V EU jako celku se průměrná míra přípravy k opětovnému použití a míra recyklace komunálního odpadu v období 2010–2020 zvýšila, i když pomalu (z 37 % na přibližně 47 %), zatímco skládkování se výrazně snížilo z 31 % na přibližně 23 %. Byly však zjištěny i závažné nedostatky, zpoždění a problémy, které je třeba urychleně řešit.

Dobrý pokrok je možný, podniknou-li dotčené členské státy kroky směřující k provádění opatření identifikovaných v této zprávě a v připojených pracovních dokumentech útvarů pro jednotlivé země. Opatření se musí jasně zaměřit na biologický odpad a obalové odpady. Zlepšení nakládání s odpady zahrnuje posílení tříděného sběru odpadu, který je klíčový pro zajištění kvality odpadu a umožnění jeho recyklace. Současně je naléhavě nutné navýšit přípravu k opětovnému použití a dále rozvíjet kapacity pro zpracování odpadů v oblasti třídění a recyklace, aby bylo možné postoupit na vyšší stupně hierarchie způsobů nakládání s odpady.

Další důležitá opatření se týkají zlepšení kvality údajů, zajištění účinného prosazování pravidel a zavedení posílených ekonomických nástrojů, jako jsou účinné systémy rozšířené odpovědnosti výrobců a účelné daně ze skládkování a spalování. To vše je nezbytné k plnému využití přínosů oběhového hospodářství a dodržení právních předpisů EU o odpadech.

Komise bude i nadále podporovat členské státy v jejich úsilí o provádění. Tato podpora zahrnuje technickou pomoc, včetně např. prostřednictvím přezkumu provádění opatření v oblasti životního prostředí³⁴, doporučení pro jednotlivé země v rámci evropského semestru³⁵, pokynů k tříděnému sběru odpadu³⁶, výměny osvědčených postupů³⁷, reforem a investic v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a finanční podpory z jiných fondů EU, jako jsou fondy politiky soudržnosti (Evropský fond pro regionální rozvoj a Fond soudržnosti). Kromě toho Komise zahajuje další iniciativy, které přispívají k intenzivnějšímu oběhovému hospodářství a ke snížení množství vyprodukovaného odpadu, jako jsou návrhy nových nařízení o obalech a obalových odpadech a o ekodesignu udržitelných výrobků a revize směrnice o průmyslových emisích.

A konečně, vzhledem k velkým rozdílům v nakládání s odpady dávají pravidla EU pro odpady některým členským státům možnost odložit za určitých podmínek splnění požadavků i po uplynutí cílových let. Tuto možnost je třeba pečlivě zvážit, neboť zpoždění v přijetí nezbytných reforem zpozdí i environmentální a ekonomické přínosy oběhového hospodářství, včetně opatření ke snížení tlaku na přírodní zdroje a závislosti na dovozu.

³³ https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan/zero-pollution-targets_en

³⁴ http://ec.europa.eu/environment/eir/index_en.htm

³⁵ https://commission.europa.eu/publications/2022-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en

³⁶ Např. pokyny pro tříděný sběr komunálního odpadu <https://data.europa.eu/doi/10.2779/691513>

³⁷ TAIEX-EIR Peer2Peer – http://ec.europa.eu/environment/eir/p2p/index_en.htm